

особливими потребами та похилого віку відповідно до засад інклюзивного туризму; збереженість об'єктів культурної спадщини та туристичних атракцій; необхідність прибирання туристичних об'єктів та маршрутів з вивезенням сміття до пунктів переробки. **9. Співпраця з місцевими стейкхолдерами**, у т.ч.: створення громадського органу управління туризмом (за участю усіх зацікавлених громад міста); підготовка програми фахового розвитку для партнерів; запровадження локальних дискусійних платформ для мешканців; проведення досліджень серед мешканців міста та інших зацікавлених суб'єктів; обговорення туристичних проблем міста у соціальних мережах. **10. Співпраця з туристами**, у т.ч.: забезпечення усвідомленості впливу туризму на розвиток міста серед туристів; ознайомлення туристів з місцевими цінностями, традиціями та правилами поведінки; надання необхідної інформації туристам з обмежень руху транспорту у місті, можливостей паркування та особливостей оплати, руху автобусів тощо. **11. Заходи з моніторингу та зворотного зв'язку**, включаючи: моніторинг ключових індикаторів, зокрема сезонних змін попиту, прибуттів та витрат туристів, їхніх сегментів, типів поведінки тощо; застосування новітніх інформаційних технологій для моніторингу, аналізу та оцінки впливу туризму; створення резервних планів для пікових періодів та форс-мажорних ситуацій. Подібні рекомендації є актуальними і для міст України, де починають спостерігатися ознаки овертуризму, у т.ч. для Львова, Києва, Одеси тощо, про що зазначалося у публікаціях автора [2, с. 210-216; 3].

Література:

1. Overtourism? Understanding and Managing Urban Tourism Growth beyond Perceptions. : UNWTO Library, 2018. URL: <https://www.e-unwto.org/doi/pdf>
2. Смирнов І.Г. Маркетинг сталого туризму: навч. посіб. / І.Г. Смирнов, О.О. Любіцева. – К.: Вид-во Ліра-К, 2019. – 256 с.
3. Smyrnov I. Lviv: Lights and Shadows of Overtourism // Наук. вісник Східно-європейського національного університету імені Лесі Українки. Географічні науки. – 2019. – № 1 (385). – С. 117-121.

О.О. Сорокіна

*Херсонський державний університет,
sorokina120499@gmail.com*

НОВІ МАРШРУТИ ТУРИСТИЧНОГО ПРОСТОРУ ПРИДНІПРОВСЬКОГО РЕГІОНУ

Однією із проблем, що гальмує розвиток туризму в будь-якому туристичному регіоні, є погана інформованість клієнтів, інвесторів та інших зацікавлених осіб про рекреаційний потенціал регіону, тому важливим засобом підвищення туристичної цінності регіону є створення своєрідного іміджу, заснованого на привабливих символах регіону.

Розвиток туризму в Україні є досить актуальним завданням на сьогоднішній день, а тому дослідження в даному аспекті проводять різні

науковці, зокрема й географи. Потужний доробок з теми туризму є заслугою таких фахівців як Бейдик О.О., Бондаренко М.П., Кіптенко В.К., Любіцева О.О., Масляк П.О., Смаль І.В., Шаблій О.І. та ін. [1-4].

Враховуючи те, що туристичний потенціал України розкритий не повністю, то є необхідність детального вивчення всієї території країни і «прокладання» нових туристичних маршрутів. Потенційно привабливим, на нашу думку, є Придніпровський туристичний мезорегіон, виділений Смалем І.В. [4], що включає Черкаську, Кіровоградську, Дніпропетровську області.

Зразком не популярного, але водночас перспективного маршруту з точки зору реалізації туристично-рекреаційного потенціалу Придніпровського мезорегіону є п'ятиденний маршрут, який охоплює всі три області та побудований із врахуванням мінімізації витрат часу на переміщення та максимізації інформативно-пізнавальної цінності туру (Рис. 1).

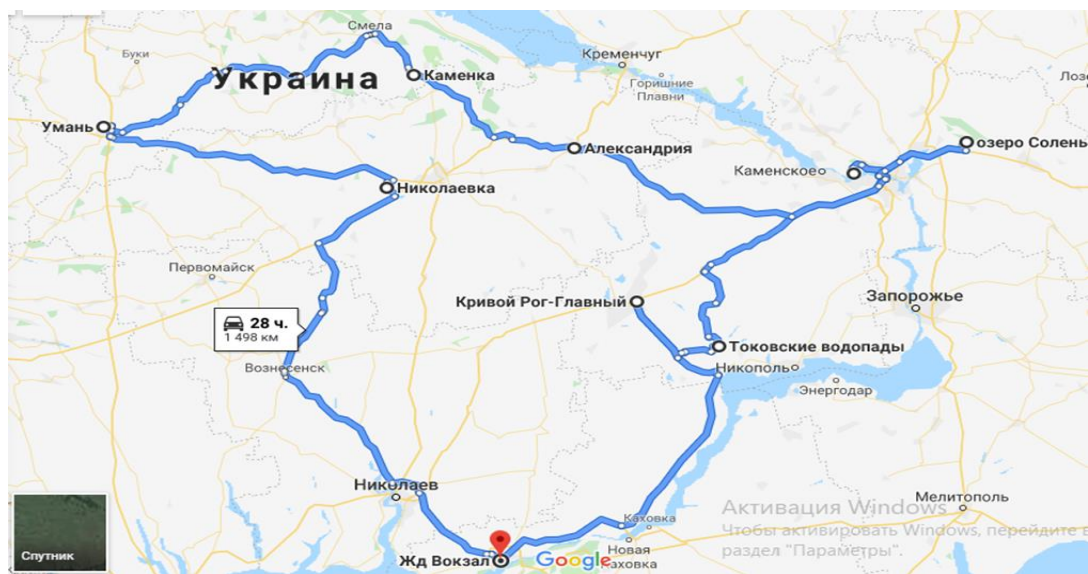

Рис. 1. Схема туристичного маршруту Придніпровським мезорегіоном

Вибір початкового та кінцевого пунктів маршруту відбувався з урахуванням показника транспортної доступності [2], а сам тур включає відвідання природних об'єктів Придніпровського туристичного мезорегіону з виділенням пунктів дислокації і тривалим програмним забезпеченням (таблиця 1).

Таблиця 1

Програма туру Придніпровським туристичним мезорегіоном*

День	Орієнтовний план на день
1	2
1	Виїзд до Кривого Рогу (потягом 134Ш) Миколаїв – Івано-Франківськ із залізничного вокзалу міста Херсон о 13:59, прибуття на головний залізничний вокзал міста Кривий Ріг о 18:29. 19:00 Заселення в хостел «Hostel» (вул.Серафимовича, 74 за 250 метрів від залізничного вокзалу, ціна 120 грн). 19:30 вечеря та вільний час.

Продовження таблиці 1

1	2
2	<p><i>Оренда мікроавтобуса (на всю подорож на 18 місць ціна 8 грн/км).</i></p> <p>8:00-9:00 сніданок.</p> <p>9:00 виїзд на екскурсію до Криворізького ботанічного саду, який зберігає колекцію рідкісних рослин серед яких лікарські, квітково-декоративні (орієнтовне прибуття 9:50, ціна вхідного квитка 15 грн., екскурсія групою 30 грн. з особи).</p> <p>10:00-12:00 оглядова екскурсія.</p> <p>12:00-12:45 обід.</p> <p>13:00 виїзд на оглядову екскурсію до Токівського каскадного водоспаду з річковими порогами в мініатюрі (орієнтовне прибуття о 15:00).</p> <p>15:15-16:00 прогулянка водоспадом. О 16:00 переїзд до Дніпровсько-Орільського заповідника смт. Кіровоцьке (прибуття 20:00).</p> <p>20:00 заселення в «Уютнага Guest House» (3-х містний номер ціна за 1 особу/за ніч 177 грн.) вечеря та вільний час.</p>
3	<p>8:00-8:50 сніданок.</p> <p>9:00 виїзд до заповіднику (орієнтоване прибуття 9:15).</p> <p>9:30-12:00 пішохідна екскурсія Дніпровсько-Орільським заповідником заплавами Дніпра та річки Оріль (7-8 км. маршрут екскурсії, ціна з особи 140 грн.).</p> <p>12:10-13:00 обід (заздалегідь взятий з собою).</p> <p>13:00 переїзд до Солоного лиману родовища лікувальних грязей і мінеральних вод в м. Новомосковськ.</p> <p>14:30-15:20 оглядова екскурсія лиману.</p> <p>15:30 переїзд до Олександрії (Кіровоградська область)</p> <p>19:30-20:00 заселення в хостел «Хостел Классик» (ціна за ліжко в 11-містному номері 150 грн.), вільний час.</p>
4	<p>7:00-8:00 сніданок.</p> <p>8:15 виїзд до озера Велика та Мала скеля.</p> <p>8:40-9:30 огляд місцевості.</p> <p>9:30 виїзд на оглядову екскурсію до Тясминського каньйону (орієнтовне прибуття 11:00) екскурсія та обід 11:00-13:40.</p> <p>13:40-18:00 переїзд до м. Умань.</p> <p>18:00 заселення і вечеря в готелі «Турист» (ціна за ніч 200 грн.).</p>
5	<p>8:00-8:45 сніданок.</p> <p>9:00-11:00 екскурсія дендропарком «Софіївка» міста Умань (ціна вхідного квитка 40 грн., екскурсії – 360 грн.).</p> <p>З 11:00-11:20 обід, переїзд до парку-пам'ятки садово-паркового мистецтва «Хутір Надія», що оточує садибу сім'ї Тобілевича (І. Карпенка-Карого) (орієнтовне прибуття 14:00).</p> <p>14:00-15:00 екскурсія заповідником (вартість квитка для дорослих 20,00 грн.; для студентів 15,00 грн.; ціна екскурсії для дорослих 100,00 грн.; для студентів 70,00 грн.).</p> <p>15:10 виїзд до Херсона (орієнтовний приїзд на залізничний вокзал о 20:30).</p>

**Вартість туру Придніпровським туристичним мезорегіоном складає 2000-2100 гривень на 1 особу без урахування харчування*

Отже, незважаючи на певні досягнення у сфері туризму, вкрай важливим є розвиток туристсько-рекреаційного потенціалу всієї території України. Для такого розвитку, вважаємо за необхідне розширювати туристичні простори та формувати нові маршрути навіть у не популярних туристичних мезорегіонах, прикладом якого поки є Придніпровський мезорегіон.

Література:

1. Бейдик О.О. Рекреаційно-туристські ресурси України: методологія та методика аналізу, термінологія, районування: Монографія. – К.: ВПЦ “Київський університет”, 2001. – 395 с.
2. Любіцева О.О. Методика розробки турів / О.О. Любіцева // Навчальний посібник. – К.: Альтерпрес, 2003. – 104 с.
3. Масляк П.О. Загальні засади доступного туризму / П.О. Масляк, О.Ю. Гринюк, К.А. Казанцева // Молодий вчений. – 2017. – № 2. – С. 25-29.
4. Смаль І.В. Туристичні ресурси світу // Ніжин: Видавництво Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, 2010. – 336 с.

О.С. Сунтело

*Харківський національний університет Каразіна,
suptelo@gmail.com*

ПОСТІНДУСТРІАЛЬНИЙ РОЗВИТОК МІСТ В КОНЦЕПЦІЯХ ЗАРУБІЖНИХ ВЧЕНИХ

Сучасні міста України, разом з всією країною перебувають на етапі трансформацій. Більшість великих міст декларують їх прагнення до подальшого розвитку за новими світовими правилами. Зокрема, в стратегії розвитку м. Харкова зазначено прагнення міста стати SMART [1]. Виходячи з аналізу робіт присвячених новому урбанізму, що включає в себе такі шляхи розвитку міста як smart-, global-, green-, creative-, inclusive-city та ін., спираючись на концепцію постіндустріального суспільства (переходу) Д. Белла [5], можна зробити висновок, що всі ці «види» міст загалом є постіндустріальною формою розвитку міського простору.

Місто, як центр цивілізаційного розвитку формується разом зі становленням індустрії (промисловості). Більшість світових урбаністичних центрів – це міста, що пройшли індустріальну стадію розвитку, яка дала можливість накопичення капіталу для їх успішному розвитку [3]. Поняття постіндустріального розвитку міста є досить новим та мало вивченим в сучасній географічній науці. Проте наратив постіндустріального суспільства та трансформації всіх його складових набув значної популярності. Сучасні тенденції нового урбанізму, комперативна теорія та постмодерні підходи сучасної суспільної географії стимулюють значний науковий інтерес до вивчення міст на етапі трансформацій.

Оксфордський словник пропонує таке визначення поняття постіндустріальне місто, спираючись на дослідження Phelps and Ozawa (2003). Постіндустріальне місто – місто, що демонструє особливості постіндустріального суспільства [8]. Дуглас В. Шоу загалом підтримує таку думку, та визначає «постіндустріальне» місто як набір міських форм і функцій, які, як видається, досить відрізняються від промислових міст останніх двох століть, щоб гарантувати окреме визначення [4].

Термін «постіндустріалізм» ще на початку ХХ ст ввів в науковий обіг англійський соціолог А. Пенті, який з точки зору футуристичного вчення